

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня
доктора філософії**

18.01.2024 року

Разова спеціалізована вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» на підставі прилюдного захисту дисертації «Організаційно-економічні засади розвитку територіальних громад регіону в умовах сучасних викликів воєнного стану» за спеціальністю 051 «Економіка» 18 січня 2024 року.

Керецман Наталія Іванівна, 1980 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2002 році ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за спеціальністю «Фінанси і кредит». Навчалася в аспірантурі ДВНЗ «Ужгородського національного університету» з 2019 по 2023 роки.

Працює науковим співробітником відділу перспективного розвитку сільських територій Закарпатського регіонального центру соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України, з 01.02.2022 року до теперішнього часу.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми Unicheck ознак академічного плагіату виявлено не було. Науковий керівник – Пітюлич Михайло Михайлович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів і банківської справи Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Здобувач має за темою дисертації 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 статтю у виданні, віднесений до міжнародної бази даних Scopus та 4 наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Керецман Н.І., Патицька Х.О., Пітюлич М.М., Попадинець Н.М. Аналіз ефективності використання природно-ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2019. № 3 (94). С. 65-76. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/47509/1/1572-2433-1-PB%20%283%29.pdf>.

Керецман Н.І., Пітюлич М.М., Вереш Є.С. Стратегічні орієнтири модернізації управління регіональною економікою: фактор гірських територій. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2022. № 7 (63). С. 52-62. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-7-8148>.

Керецман Н.І. Аналіз чинників впливу на розвиток і підвищення конкурентоспроможності територіальних громад. *Регіональна економіка*. 2022. № 4 (106). С. 33-39. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2022-4-4>

Керецман Н.І. Концептуальні засади удосконалення механізму управління територіальними громадами на основі інтегрованого розвитку. *Регіональна економіка*. 2023. № 2 (108). С. 41-49. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-2-4>

Керецман Н.І. Шляхи підвищення конкурентоспроможності територіальних громад у процесі відновлення країни у післявоєнний період. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 346-350.

Keretsman, N.I., Miklovda, V.P., Pitiulych, M.I., Hoblyk, V.V., & Pityulych, M.M. Socio-Economic Transformations of Small Rural Settlements of Zakarpattia Amidst Decentralisation. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021. 9, 3089–3094. <https://doi.org/10.6000/1929-4409.2020.09.375>.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Мельник Мар'яна Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка відділу просторового розвитку, штатна працівниця ДУ «Інститут

регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України» (офіційний опонент).

Зауваження Мельник М.І.:

1. При розкритті теоретичних підходів до дослідження соціально-економічного розвитку територіальних громад (С.39-52) авторка висвітлює широкий спектр наукових підходів і концепцій до розуміння сутності поняття «територіальна громада». Натомість сучасні концепції локального економічного розвитку, які ґрунтуються на територіально орієнтованому підході (багаторівневе, інноваційне стратегування на базі місцевих умов та типів територій); теорія ендогенного потенціалу територій та локальних екосистем; концепції старт-спеціалізації та інклюзивного розвитку регіонів та громад залишились нерозкритими.

2. На Рис. 3.3. представлена «Схема інтегрованих зв'язків територіальної громади на основі адміністративно-територіального, маркетингового, галузевого (секторального) підходу» (ст. 142), проте дискусійним є віднесення до цільових груп (поруч з такими як населення, бізнес, зовнішні користувачі і інвестори) такої групи як «регіональні і національні програми і проекти», які швидше належать до інструментів реалізації відповідної політики, а не належать до стейкхолдерів.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

Рогозян Юлія Сергіївна – доктор економічних наук, старший дослідник, заступниця завідувача відділу проблем міжрегіонального співробітництва Державної установи “Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України” (офіційний опонент).

Зауваження Рогозян Ю.С.:

1. Авторкою проведено ґрунтовне дослідження в частині діагностики потенціалу розвитку територіальних громад, його структури на регіональному рівні та характерних змін на сучасному етапі, зокрема дані таблиці 2.13 на сторінці 113 роботи засвідчують групування територіальних громад Закарпатської області за станом і потенціалом розвитку. Однак, дана

частина дослідження набула би більшої ваги завдяки конкретизації окремо показників стану та показників потенціалу, що дало би можливість визначити вектор руху громад: розвиваються (дозволяє потенціал), стагнують (пошук шляхів активізації потенціалу), депресивні (пошук потенціалу та ресурсів для розвитку).

2. На сторінці 76 дисертації представлено рисунок 2.1, який демонструє логіко-структурну схему аналізування соціально-економічного стану територіальних громад регіону, де авторкою відображено індикатори стану та індикатори потенціалу розвитку громади. Дана схема має дещо фрагментарний вигляд, оскільки досліджуючи рівень мезосередовища, важливо також враховувати положення концепції сталого розвитку, яка включає в себе не лише соціально-економічні показники, але й екологічні.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

Олексюк Ганна Василівна – кандидат економічних наук, заступниця директора з науково-педагогічної роботи Відокремленого структурного підрозділу «Навчально-науковий інститут просторового планування та перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка», доцент кафедри економіки і маркетингу (офіційний опонент).

Зауваження Олексюк Г.В.:

1. Позитивним аспектом роботи є дослідження організаційної складової територіальних громад як маркетинговий підхід (с. 142). Таким чином до дискусії підходить саме розвиток територіальних громад на засадах маркетингу, зокрема аудиторій громади за кількісними і якісними ознаками та виявлення їх потреб, можливостей, мети вибору територіальної громади тощо, що є основою для визначення більш реального напряму стратегічного розвитку громади.

2. У роботі сформовано характеристики, що вказують на територіальну громаду як суб'єкта, який впливає на управління соціально-економічним розвитком, та виокремлено сім ознак (табл. 1.3, с. 51), де автором самостійно визначено якісний підхід до визначення характеристик.

Однак слід було б доповнити також і значимою характеристикою – базова одиниця адміністративно-територіального поділу, на території якої, а також за сприяння, участі та допомоги якої, відбуваються інтегровані процеси і дії вертикальних та горизонтальних взаємозв'язків загальнодержавного, регіонального, міжтериторіального, міжгалузевого та інших напрямків соціально-економічного розвитку.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

· *Чубарь Оксана Геннадіївна* – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Чубарь О.Г.:

1. Аналітичний розділ роботи містить аналітико-статистичний матеріал, що відображає різні аспекти регіонального розвитку та розвитку ТГ регіону, а також окремі порівняльні характеристики Закарпатської та Львівської областей. Проте систематизовані та упорядковані авторкою дані не завжди репрезентують однакові часові проміжки: в окремих таблицях матеріал представлений за один чи п'ять років (табл. 2.1., 2.2, 2.3, 2.4; рис. 2.3, 2.4 та окремі інші) або лише за 2023 рік. І якщо відносно окремих ТГ ситуація з браком даних пояснюється тим, що ТГ в області завершили своє формування лише в 2020 році, а воєнний стан обмежив доступ до статистичної інформації, то частково дані регіональної статистики варто було доповнити, щоб охопити довші періоди часу. А також доцільно було проаналізувати зміни соціально-економічного стану регіону у процесі децентралізаційної реформи порівняно з дореформним періодом (2018-2019 роки).

2. Серед запропонованих авторкою фінансових інструментів та джерел фінансування ТГ (п.3.2, с. 174 і наступні) є давно відомі та активно використовувані у вітчизняній практиці, однак такі, що недостатньо працюють або зовсім не працюють на регіональному рівні, в тому числі в Закарпатті (наприклад, муніципальні запозичення, краудфандингові

платформи, місцеві гарантії, грантові кошти). Отже слухними були б розвідки та думки авторки щодо такого стану речей та пропозиції з розвитку цих механізмів.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

Готра Вікторія Вікторівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і підприємництва Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Відмічена актуальність, наукова новизна, теоретичне та практичне значення. Зауважень не вказано.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради

«Проти» 0 членів ради

«Утримались» 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Керецман Наталії Іванівні ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

**Голова разової спеціалізованої
вченої ради**

Вікторія ГОТРА